

РІД НАШ КРАСИЙ, РІД ПРЕКРАСИЙ!

ОТЧИЙ

ЧАСОПИС

РІК ЗАСНУВАННЯ

2002

СЕРПЕНЬ

Число 8 (140)

КИЇВ 2013

Видання товариства "Чернігівське земляцтво"

СВОЮ УКРАЇНУ ЛЮБІТЬ

ВІЛЬНА УКРАЇНА

*Я маю небо,
Я маю світ,
Сонечко і хмарки,
Черешневий цвіт.
Це моя Вкраїна,
Мила й дорога,
Незалежна, вільна,
На землі одна.*

Яна ПРОКУРА,

14 років, с. Линовиця,
Прилуцький р-н

Фестиваль дружби

Це вже стало традицією: на День молоді зустрічатися у Сеньківці представникам братніх народів. Ось і цього року біля монумента Дружби народів відбулося невичерпне своєю життєдайною енергією свято росіян, білорусів й українців. На усіх, хто побував на ньому, чекали неабиякі враження – і від кількості високоповажних гостей, і від якості пропонованого.

Уся територія була заставлена наметами, імпровізованими майданчиками. Кругом все цвіло, мерехтіло, переливалося різними кольорами.

Рідкісні гончарні, дерев'яні виро-

би демонстрували майстри декоративного мистецтва, майже скрізь все смажилось, варилося, а шашлики, здавалося, самі переверталися від нетерпіння. Гості, друзі, підприємці знайомилися з доробками один одного, щось купували, спілкувалися, укладали не лише усні, а й юридичні домовленості.

Ну, а найголовнішим на святі був сам його дух, сама велика ідея. Особливої ж урочистості йому надала присутність Блаженнішого митрополита Володимира.

Олена КОМПАНЕЦЬ
Фото автора

Кожен рік на День молоді у Сеньківці Городнянського району на перетині кордонів трьох слов'янських держав відбувається диво: українці, росіяни та білоруси об'єднуються у одну велику дружню родину. Фестиваль "Дружба-2013" – особливий. За сприяння народного

депутата України Ігоря Рибаків у ньому бере участь Блаженніший митрополит Володимир. Цього року свято влаштувала українська сторона. Тому Ігор Рибаків допоміг у фінансуванні фестивалю та підтримав захід. Почесних гостей радо зустрічали хлібом-сіллю. Урочистості почалися зі святокової божественної літургії, присвяченої 1025-літтю хрещення Русі, яку провів митрополит Володимир. Таке визначне дійство, сповнене доб-

На клич душі

ра, відбулося вперше. Звертаючись до молоді, Ігор Рибаків сказав: "Від щирого серця хочу побажати сьогоднішнім юнакам та дівчатам не забувати у своєму житті про вічні цінності. Це любов до Бога, любов до ближнього, до батьків та рідних. Завжди пам'ятати, що є такі поняття, як совість і патріотизм. Це не порожні слова. За кожним – глибокий зміст. Завжди дбайте про людей, які вас оточують, даруйте їм позитивні емоції і робіть добрі справи. І вони відповідатимуть вам взаємністю".

Ірина ХАРЧЕНКО

*В своїй хаті своя правда,
І сила, і воля.* **Тарас ШЕВЧЕНКО**

У СЕРПНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

КУЧМА Леонід Данилович – 75-річчя. Народився 9 серпня 1938 року в селі Чайкине Новгород-Сіверського району. Обіймав керівні посади в ракетно-космічній галузі.

Народний депутат України 1-го та 2-го скликань. 3 жовтня 1992 р. по вересень 1993 р. – Прем'єр-міністр України. 3 липня 1994 р. – Президент України. 14 листопада 1999 р. вдруге обраний Президентом України.

Професор, кандидат технічних наук, автор багатьох винаходів і науково-технічних робіт, лауреат Ленінської, Державної премії України у галузі науки і техніки, почесний доктор багатьох закордонних вузів, дійсний член ряду Академій наук.

Надає велику допомогу рідній Чернігівщині. Нині очолює благодійний Президентський фонд Леоніда Кучми "Україна", займається громадсько-політичною роботою, сприяє розвитку молодих талантів України.

КОРЖ Віталій Терентійович – 75-річчя. Народився 16 серпня 1938 року в селі Дроздівка Куликівського району. Працював президентом заснованої ним компанії "Глобал Юкрейн". Народний депутат України IV, V, VI скликань.

Кандидат економічних наук, заслужений економіст України. Має близько 100 опублікованих наукових праць.

Член ради багатьох громадських організацій. Нагороджений дипломом та пам'ятною медаллю видання "Золота еліта України", медаллю "За меценатство", іншими нагородами та відзнаками за активну громадянську позицію та участь у розбудові Української держави.

СМАГА Анатолій Якович – 75-річчя. Народився 25 серпня 1938 року в Ніжині. З 1956 р. працював у сфері залізничного транспорту. З 1993 р. обіймав посаду головного спеціаліста відділу стратегії розвитку транспортного дорожнього комплексу і зв'язку Секретаріату Кабінету Міністрів України. Останнім часом працював постійним представником Укрзалізниці при Кабінеті Міністрів України. Почесний залізничник України. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

БЕРЕЖНА Галина Василівна – 70-річчя. Народилася 2 серпня 1943 року в Бахмачі. Займалася журналістською діяльністю, працювала в газетах "Молода гвардія" та "Радянська освіта". Нині – старший викладач кафедри української мови, літератури та культури НТУУ "Київський політехнічний інститут". Член Національної спілки письменників України. Перекладач. Автор перекладів з румунської, італійської, словацької, болгарської та білоруської мов.

ЧЕРНЕНКО Віктор Павлович – 70-річчя. Народився 17 серпня 1943 року в селі Червоні Партизани Носівського району. Працює начальником навчального центру водних шляхів та гідропоруд ДП "Укрводшлях". Керівник Носівського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

КЛИМЕНКО Віталій Сергійович – 70-річчя. Народився 28 серпня 1943 року в селі Пшеничне Саратовської області Російської Федерації (батьки родом з Чернігівщини). Працює доцентом кафедри хімії та новітніх технологій відкритого міжнародного університету розвитку людини "Україна".

Опублікував близько 150 наукових праць, серед яких дві монографії, 30 авторських свідоцтв на винаходи і патенти. Кандидат технічних наук, старший науковий співробітник, винахідник СРСР.

АДАМЕНКО Наталія Юхимівна – 70-річчя. Народилася 30 серпня 1943 року в селі Авдіївка Сосницького району. Працювала лаборантом на кафедрі гуманітарних мов військового інституту телекомунікації та інформації НТУУ "Київський політехнічний інститут".

ПРОКОПЕНКО Валентин Григорович – 65-річчя. Народився 3 серпня 1948 року в селі Матіївка Сосницького району. Працює слюсарем аварійно-диспетчерської служби Броварської філії експлуатації газового господарства. Нагороджений Почесною грамотою Кабінету Міністрів України.

СМОЛЯР Антоніна Іванівна – 65-річчя. Народилася 3 серпня 1948 року в селі Дроздівка Куликівського району. Працює вчителем вечірньої середньої школи №4 м. Києва.

ДОВГОПОЛ Іван Іванович – 65-річчя. Народився 5 серпня 1948 року в селі Миколаїв Бобровицького району. Працює інженером I категорії центральної районної дитячої поліклініки Оболонського району.

СОСІДКО Анатолій Володимирович – 65-річчя. Народився

5 7 серпня 1948 року в селі Піски Бобровицького району. Працював начальником відділу регіональної інспекції з енергозбереження по Київській області та Києву.

РЕКОВЕЦЬ Леонід Іванович – 65-річчя. Народився 10 серпня 1948 року в селі Бобрик Ніжинського району. Головний науковий співробітник, професор Національного науково-природничого музею НАН України та кафедри зоології Ніжинського державного університету ім. М. Гоголя.

Доктор біологічних наук, лауреат премії ім. І.І. Шмальгаузена НАН України, член ряду наукових рад і товариств. Автор понад 200 наукових статей та монографій.

ЧОБАНОВ Валентин Олександрович – 65-річчя. Народився 12 серпня 1948 року в селі Биків Бобровицького району. Працює продавцем.

КРАВЕЦЬ Віктор Андрійович – 65-річчя. Народився 15 серпня 1948 року в селі Рибинськ Корюківського району. Працює головним інженером ТОВ "Святослав".

ФРОЛОВ Віктор Володимирович – 65-річчя. Народився 17 серпня 1948 року в місті Советськ Калінінградської області. Працює керівником КП "Чернігівспецсервіс" Чернігівської обласної ради.

ЧИЖ Юрій Іванович – 65-річчя. Народився 18 серпня 1948 року в Чернігові. Працював радником голови Київської міської державної адміністрації.

КОЛЕНЧЕНКО Софія Никифорівна – 65-річчя. Народилася 20 серпня 1948 року в селі Лизунівка Новгород-Сіверського району.

РОМАНОВСЬКА Ніна Сергіївна – 65-річчя. Народилася 28 серпня 1948 року в Новгород-Сіверську.

ШЕЛЯГОВ Анатолій Васильович – 60-річчя. Народився 2 серпня 1953 року в Бобровиці. Працював заступником генерального директора державного підприємства завод "Арсенал", нині працює в Апараті Верховної Ради України.

ГРЕБНИЦЬКИЙ Григорій Михайлович – 60-річчя. Народився 5 серпня 1953 року в селі Іванівка Чернігівського району. Працює головним спеціалістом з безпеки життєдіяльності Міністерства освіти і науки України.

ПРОЗОРОВА Віра Яківна – 60-річчя. Народилася 6 серпня 1953 року в Мені. Працює масажистом у лікувальному управлінні Державного управління справами України.

ПРИСТУПА Віталій Миколайович – 60-річчя. Народився 7 серпня 1953 року в Чернігові. Працює головним консультантом в Адміністрації Президента України.

ІГНАТЕНКО – ВОРОНИНА Катерина Віталіївна – 60-річчя. Народилася 11 серпня 1953 року в селі Дегтярівка Новгород-Сіверського району. Працює завідувачем наукової бібліотеки Інституту мовознавства НАН України.

ВАСИЛЕНКО Володимир Петрович – 60-річчя. Народився 22 серпня 1953 року в селі Окунинів Козелецького району. Працює водієм у ТОВ "Голографія".

ЗАСУЛЬСЬКИЙ Микола Васильович – 60-річчя. Народився 26 серпня 1953 року в Києві. Батьки родом із села Грем'яч Новгород-Сіверського району. З 1995 року очолює Київську торгово-промислову палату, поєднує виробничу та громадську діяльність. Член Президії торгово-промислової палати України, член-кореспондент Української академії національного прогресу. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня. Заслужений економіст України. Керівник Новгород-Сіверського відділення Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві.

ПІВЕНЬ Василь Васильович – 60-річчя. Народився 27 серпня 1953 року в Мені. Працює начальником відділення технічної документації та планування ДП "Антонов".

ШАПОВАЛЕНКО Олег-Арім Іванович – 60-річчя. Народився 27 серпня 1953 року в місті Гусев Калінінградської області.

КОВАЛЬ Анатолій Ілліч – 60-річчя. Народився 27 серпня 1953 року в селі Перелюб Корюківського району. Працює електрослюсарем.

ГЛОБЕНКО Любов Миколаївна – 55-річчя. Народилася 20 серпня 1958 року в селі Короп'є Козелецького району. Працює продавцем.

ТРІНУС Світлана Петрівна – 55-річчя. Народилася 21 серпня 1958 року в Києві. Працює директором благодійного фонду "Дніпро".

КОБИЛИНСЬКА Ольга Михайлівна – 55-річчя. Народилася 27 серпня 1958 року в селі Перелюб Корюківського району.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного доброторства в ім'я рідної землі.

Багатий на події виявився липень для коропчан. Велика делегація на чолі із керівниками району відвідала 13-й міжрегіональний оптово-роздрібний Курський Корінський ярмарок, який проходив у містечку Слобода Золотухінського району на святій землі Корінської пустині поблизу Курська. До неї увійшла делегація сільських голів району, народні умільці, аматорський колектив "Калиновий цвіт". Було запрошено від земляцтва і мене.

Курський Корінський

Коропський район не вперше на цій ярмарці. Але ще раз подивитись, як ярмаркують у братній країні, не тільки цікаво, а й корисно. Особливо були зацікавлені в побаченому сільські голови.

Ярмарка розпочалася із хресного ходу. Потім пройшов молебень перед монастирем Різдва Пресвятої Богородиці на честь Курсько-Корінської ікони Божої Матері "Знамення".

Серед учасників були райони Курської області, в тому числі і Обоянський. Уже три роки він є побратимом Коропського. Укладено дружню угоду і весь час підтримуються партнерські стосунки та обмін делегаціями, закладено міцний фундамент співпраці. З хлібом-сіллю щиро вітали на обійсті Обоянського району голову Курської держадміністрації Володимира Бригинця та голову районної ради Петра Демиденка разом із гостями із Чернігівщини. Коропчани прибули не з порожніми руками, вручили ікону св. князя Володимира керівництву району-побратима. Гостинні, щирі, доброзичливі

стосунки – це ще одне підтвердження того, що ніякі кордони, ніякі митниці не можуть роз'єднати два слов'янські народи, корені яких освячені водами сивого Славутича більше тисячоліття тому.

Ярмаркова програма була насичена та цікава. Особливо була масштабною культурна програма, в якій взяли участь більше 1000 чоловік, а саме творчі колективи із 14 регіонів Росії, а також із Білорусі та України. Лауреатом став і аматорський колектив із смт. Короп "Калиновий цвіт", який отримав подяку від організаторів.

Поїздка вийшла насиченою та повчальною, незважаючи на пекуче сонце, всі залишилися задоволеними. Побачили, як ярмаркують в Росії, зарядилися енергією святої землі Корінської пустині, водою святого джерела, придбали знамениті курські пряники, сувеніри на згадку, а головне отримали те, що не купиш ні за які гроші – море приємних емоцій та нових друзів.

Сергій КУДІН

Рибалка

Кожен, кому доводилося вдихати вранішню прохолоду, сидючи з вудкою біля водойми, знає, що мить, коли на обрії з'являються перші сонячні промені – неповторна в своїй красі. Крім того, спортивна риболовля – це не тільки гарний відпочинок на березі водойми, а ще й змагання як затятих рибалок, так і новачків.

За ініціатииви воїнів-"афганців" Борзнянщини та за підтримки заступника голови УСВА Олега Міхнюка уперше міжрайонний турнір з риболовлі серед воїнів-інтернаціоналістів на березі мальовничого озера в селі Плиски Борзнянського району пройшов у 2008 році.

Цьогоріч досхочу порибалити та поспілкуватися між собою, згадати нелегку армійську службу в Афганістані мали можливість більше 50 побратимів з Борзни, Ічні, Бахмача, Носівки, Бобровиці, Коропа, Чернігова, Києва. У якості гостей на турнірі побували голова правління Конотопської районної спілки воїнів-"афганців" з Сумщини Віра Рубльова та члени правління цієї спілки, а також голова ветеранського об'єднання Товариства "Чернігівське земляцтво" у місті Києві Сергій Кудін.

З п'ятої години ранку рибалили чоловіки. І жоден винуватець свята не залишився без трофею. А ті, кому не вельми таланило, виправдовувалися, витягуючи голі гачки: "Риба найкраще ловиться учора, завтра і на тому березі".

Після сигналу про закінчення змагання почалося зважування трофеїв. Найбільший улов виявився у бобровичан – 5,8 кілограма. У садках борзнянської команди виявилось 4,3 кілограма, а трійку призерів замкнули представники обласного центру, які навадили 4 кілограми.

До речі, серед переможців та призерів турніру були й люди із символічними прізвищами: Олександр РИБАЛКО (Борзна) та Віктор ПЛИСКА (Бобровиця). Обоє чоловіків затяті любителі посидіти з вудкою і зробили значний внесок в успіх своїх команд.

Переможцям та призерам було вручено пам'ятні кубки та медалі, дипломи, вимпели, а найстарший та наймолдші учасники турніру отримали вудки та кепки.

– Наступного разу перемога буде за нами, – говорили "афганці", котрі не потрапили у число призерів.

Переможців особисто привітали член Чернігівського земляцтва, уродженець Плисок Михайло Голиця та його дружина. Вони вручили подарунок голові Бобровицької районної організації УСВА Віктору Акінцову.

Крім того, хочеться подякувати за розуміння та підтримку в проведенні турніру громаді села, мисливському господарству "Плисецьке" в особі єгеря Андрія Ілляшенка, директору ТОВ "Плиски-Агро" Валентину Бідному, приватному підприємцю Аллі Котовій, працівникам кафе "Єдність".

Валерій МОЛОТОВ,
голова Борзнянського районного
відділення воїнів-інтернаціоналістів

Кожен традиційний вихід на Десну – завжди свято для нашого земляцтва. Міняється склад делегації подорожан, міняються теплоходи та місце відправки, але незмінним залишається незрівнянний родинний дух, який панує цілий день і на борту верткого річкового кораблика, і на традиційному острові Великому, де наша голуба землячка впадає в ще могутніший Дніпро. Новизну ж у нинішню подорож внесла участь молодих членів колективу Міжнародного виставкового центру, які за духом своїм теж уже неформально належать до нашого потужного громадського об'єднання. Уже бодай тим, що ним керують брати Віктор та Анатолій Ткаченки, що в стінах популярного комплексу працює і офіс земляцтва...

ГАРЯЧИЙ

У затишній затоці столичного гідропарку, неподалік від церкви, біля якої на водохрещу збираються на молебень і купання сотні киян, того липневого ранку було терпимо прохолодно. Непорушно стояв річковий теплоход "Каштан-5", привітно простягнувши

пасажирам трап від причальної стінки. Серед перших подорожан біля трапу з'явилися розпорядниці акції Тетяна Літошко та Юлія Абалмасова. І доки внук Тетяни Андріївни Антон приглядався до бережка, вона ретельно перевіряла списки представників районних відділень. За сценарієм кожен мікроколектив очолили їх керівники. Були серед них помітні люди, які давно завоювали авторитет у земляцтві своїми благодійними справами – як той же Андрій Пінчук, без якого нині не відбувається жодна помітна подія. А як міг усидіти десь у Чернігові Володимир Пушкар'юв, який у той час залишав позаду ще один день народження. А чи могли навіть у суботній день забути землячку родину наші славні ветерани Микола Білан, що розміняв вісімдесят років, чи Дмитро Волох та Іван

Майдан, які повноправно почуваються у клубі для тих, кому за сімдесят. Як і Миколі Борщу з вірною супутницею Ніною. А молодшим сам Бог велів здійснити ще один рейс побратимства, додати енергетики в дійство. А щодо дисципліни... про це найкраще сказав бахмачанин, генерал-лейтенант у відставці Анатолій Собора:

– У нас у Пирогові, де я працюю, сьогодні відбудеться свято Івана Купала. Я його відзначав із самого дитинства. А от п'ять років тому вступив у Чернігівське земляцтво і зрозумів, що в такий день маю бути зі своїми. Так що душею я з Іваном Купалою, а тілом нині з рідним земляцтвом. Чому? Бо я народився й виріс на Чернігівщині, мені там дали путівку в життя. Зрештою, все життя я сповідував порядність, чесність, патріотизм і відчуваю, що маю бути там, де потрібний найбільше, з тими людьми, які до душі. Тим більше, що я очолюю Бахмацьке відділення земляцтва.

Думаю, що і в Пирогові, де теж відбуваються складні процеси, де зустрічаються інтереси не тільки чесних зберігачів української старовини, а й ласих на вигідні землі, де така чарівна природа з неповторними архітектурними експонатами з усіх кутків України, Анатолію Івановичу найдороща хата з малої батьківщини та затишний двір, які взяло під опіку наше земляцтво. Принаймні традиційні щорічні суботники збирають чимбільше людей, а після таких зібрань той куточок стає дедалі красивішим.

А вже капітан теплохода Сергій Коротчук нетерпляче поглядає на годинника, і останні подорожани тупочують по щільно збитих дошках трапу. Як признається господар судна, делегація Чернігівського земляцтва на борту в нього вперше. Доводилося возити іноземців, киян, приїжджих туристів. Бувало по-різному: одні висаджувалися на берег і залишали по собі купи сміття, інші берегли природу. Щодо чернігівців, то Сергій відразу зрозумів, що має справу з людьми солідними – недарма на борт було завантажено не один величезний мішок для збору сміття...

Не відомо, чи туристична агенція внесла певні зміни в маршрут теплохода (раніше ми відчаливали з річкового вокзалу й простували в бік Вишгорода, залишаючи позаду неповторні киянські кручі з мостами), але цього разу Сергій Коротчук пройшовся вниз по Дніпру, описав плавну дугу між мостами й аж тоді надав ходу проти течії. І закружляли пологі береги з лозами та рідколіссям, з кварталами висоток і крутими особняками, і блакитні хвили з жовтим відлиском розступалися перед гострим носом кораблика, і наливалось все більшою спекотою високе літнє небо, вигойдуючи за кормою розполоханих чайок. Вольниця великої ріки спонукала подорожан до щирих розмов. Часом складалося враження, коли за столиками розокремелися районні відділення, що люди тільки й ждали роками нагоди обмінятися спогадами, пригорнутися до давно знаного побратима. А хіба не було про що порозмовляти нашим афганцям на чолі з Петром Катіманом, на рахунок яких так багато патріотичних справ?

А відомому кінофотодокументалістові Євгену Каліну ніколи було навіть із дружиною посидіти в затінку палубного тента – то мальовничі береги, то цікаві групи земляків вабили його допитливе око, озброєне суперсучасною камерою. Зрештою, він і роботу свою розпочав ще з берега, зафіксувавши капітана теплоходу й тендітну Юлію Абалмасову, зауваживши при цьому:

ПОДИХ ДЕСНИ

– Для мене кожне спілкування з земляками особливе. Чи то це поїздка на Прилуччину, чи якась нарада в земляцтві. Вони завжди неповторні й заслуговують на фіксацію для історії. Усі сюжети земляцькі зберігаються в моєму комп'ютері, тож часом беру та й переглядаю їх...

Дружині артиста Михайла Твердого Світлані не звикати до відносної самотності: як тільки численна делегація почала гуртуватися на обох палубах, його оточили любителі циркових номерів, на які такий щедрий наш земляк. Я не втримався і спитав: чи артист такий же щедрий на фокуси вдома? І Світлана, теж вихідець із Городнянщини, весело відреагувала:

– Коли був молодий, і вдома був щедрий на різні витівки циркові. А тепер... тепер на роботі мусить демонструвати номери, а в рідних стінах ніколи. Та я й не ображаюся. У нас взагалі весела родина, донька й син у батька пішли, журитися ніколи.

Володимир Леміш очолює Борзнянське відділення земляцтва не так давно, але вже встиг довести, що не збирається зда-

туті та співу в знаменитому хорі Віктора (Конника), подібних не чув. Придивляюся до жіночки, котра дає тон тріо, і раптом згадую недавно поїздки на ювілей знаменитого українського Бояна Остапа Вересая в Сокиринці. Та це ж Надія Карпова,

котра так хвилювалася, проїжджаючи через рідну Переволочну! От тільки не було тоді їй нагоди озватися до рідної сторони задушевною пісню. Зате тут, по дорозі до Десни... Надія Олексіївна, завершивши пісню, розповіла захоплено про ансамбль "Горлиця", у якому співають майже всі вихідці з Чернігівщини, хіба щодесь двійко дівчат із Житомирщини. Колектив об'їздив майже всю Україну, часто виступає в Києві на різних фольклорних святах. Має в доробку близько 300 пісень автентичних, вишуканих у народних глибинах, особливо на Чернігівщині. А які народні костюми мають співаки! Їхдесь п'ятнадцять ентузіастів. На жаль, фінансування постійного немає, шукають спорадичних спонсорів. Зате є

куценькі пенсії, від яких щось відривають. Ось буде їм уже чверть століття, і всі ці роки жіночок гуртує тільки любов до пісні...

А мені після бездоганного пісенного строю наших прилучанок подумалося раптом: чому б не дати концерт силами таких унікальних самородкових колективів, які є і в Києві, і на Сіверщині, учасникам земляцьких щорічних загальних зборів? Вони ні в чому не поступаються професіоналам із державним статусом, а в щирості виконання перевершують їх. І це було б обов'язковим святом, бодай моральною підтримкою ентузіастів.

Наші земляки здатні на багато подвигів, зокрема, і в завоюванні серцець корінних киян. Так трапилося і в долі Сергія Ковтуна, котрий того

дня не лише очолював у відсутність генерала Анатолія Карацюби делегацію Коропського відділення, а й ділив мандрівку з дружиною Світланою. Вона виявилася дуже відвертою й не приховувала емоцій:

– Я дуже люблю свого чоловіка і тому приймаю близько до серця все, пов'язане з його малою батьківщиною, яка стала для мене другою вітчизною. Я постійно читаю "Отчий поріг" і стежу за життям земляцтва. Навіть знаю, що мій Сергій мріє нарешті розробити герб свого рідного села Покошичі...

А керівник Щорського відділення Лариса Моцар щасливо усміхається:

– За п'ять років мого перебування в Чернігівському земляцтві вперше на такому заході. Чесно кажучи, я – в захваті! Незважаючи на те, що на кораблі було дуже багато земляків незнайомих, відчу-

ваєш себе не як в гостях, а як вдома, в рідній оселі, на рідній Чернігівщині. Вже після того, як корабель пришвартувався до берега, спілкувалася зі своїми земляками: Світланою Кручко, Валентином Білоусом, Дашею Бакуринською, які поділились враженнями від прогулянки по Дніпру, сказали єдине – ЧУДОВО!

І нарешті острів Великий, на якому більшість мандрівників у попередні роки натоптала пам'ятні стежки. Крутий трап, спуск на золотавий пісок, колючі соснові шишки в траві – і купи свяжого сміття, нагромаджені варварами, яким би ліпше жити в часи печерного палеоліту. І наші земляки – передусім молодь – відважно кинулися натовпувати чорні мішки непотребом, забувши про майбутні шашлики та інше пригостення. Затим кинулися в оксамитову деснянську воду, бо спека була така нестерпна, що босими ногами на пісок боляче було ступати. І через таку пекельну днину було вирішено повернутися на теплохід і аж там дозволити собі розслабитися. Що ж, екстремальне літо внесло свої корективи.

Зате капітан теплохода, як і мимовільні санітари природи, були задоволені власним вчинком.

Леонід ГОРЛАЧ
Фото Євгена КАЛІНА

вати позиції, завойовані братами Проценками. Незважаючи на відверто відпочинковий настрій, він, не забуваючи провести оком черговий забортний вигин берега, розкрив свою програму в цікавих ідеях.

– Мені поки що доводиться більше займатися членами свого відділення. Готую нормативну документацію, звіряю списки людей, де, на жаль, багато плутанини. А яким важливим є питання збільшення кількості земляцтва, особливо за рахунок молоді. Наших борзнянців у Києві так багато, але вони часом навіть не знають про земляцтво. Авторитет заслужених земляків треба множити на молодечу силу тих, хто бажає прислужитися малій батьківщині, навіть взагалі поспілкуватися в дружному колі.

А на другому кінці палуби розлуноюються неймовірної краси жіночі співи. Відчувається висока культура народного мелосу, та й пісні звучать такі, що я, навіть віддавши десятки років їх вивченню (ще з часів навчання в Ніжинському педінсти-

З добрим словом ДО ЛЮДЕЙ

Ми їхали на свято – День села Гурбинці. Хоча свято було з тих, коли на очах сльози. Сльози радості і сльози смутку. Бо їхали ми відкривати пам'ятну дошку нашому дорогому земляку – незабутньому Борису Васильовичу Іваненку, відвідати школу, в якій він навчався і про яку так часто з любов'ю згадував.

Ми всі любили його за відчайдушність і скептицизм, душевну сентиментальність і оптимізм, за вразливу поетичну душу.

Наш невеличкий земляцький десант, очолюваний Миколою Борщем, у складі дружини Бориса Васильовича Світлани Карпівни, Ніни

Іванівни Борщ, Алли Петрівни Поплавської, Дмитра Волоха, Петра Медведя, однокашника Бориса Васильовича Івана Рябенка, Анатолія Дяченка та Валентина Авдеєнка.

Доки добиралися до першої Альма-матер Іваненка, наперебій сипали його цитатами, а до кінця маршруту склали йому вірш-посвяту.

Після грозової зливи у Гурбинцях нас зустрічала веселка. В той суботній день там, як кажуть, журба і радість обнялися. На велелюдному зібранні – представники місцевої влади, гості з Товариства "Чернігівське земляцтво" у м. Києві, інших громадських організацій.

Коли прозвучали щирі хвилюючі спогади про відомого земляка, який так багато зробив для села, та заіскрились добротою його очі з щойно відкритої меморіальної дошки, я згадав рядки Бориса Васильовича, присвячені рідній школі:

*Як до матері син через грози
і відгомін грому,
Через зими й літа і мереживо
битих доріг,
Я до тебе прийшов, як
приходять до отчого дому,
Ти, колиско моя, в ніжній
стражі своїх тополів...*

Ось так повернувся Борис Іваненко у Гурбинці, до рідної школи. Повернувся, завдячуючи добрим людям, які не лише на словах, а й на ділі пам'ятають святий закон – робити добро на землі, шанувати пам'ять земляків, любити рідну Сіверщину. Саме таким є Микола Поета – сердечний, щирий і добропорядний, щедрий на добрі справи. Саме він став організатором урочистого дійства у рідному селі.

В той день на адресу земляка з Гурбинців мовилось багато слів вдячності, лунали хвилюючі пісні, сердечні побажання добра і щастя. Дякували також дружині Бориса Іваненка Світлані Карпівні за вірність і любов. Сердечна вдячність їй за те, що вона була поряд з нами. Давайте і ми будемо пам'ятати життєві уроки Бориса Іваненка, який завжди був душею товариства.

Петро МЕДВІДЬ,
заслужений журналіст України
Фото Миколи БОРЩА

Саме тут, де був колись хутірець, від якого нині залишилося кілька яблунь та крилата шовковиця, у глибоких землянках розташовувався другий месницький полк під орудою Миколи Симоненка, майбутнього Героя Радянського Союзу. Свого часу, в далекому 1967 році, мені з фотокореспондентом Ніжинської райгазети Юрієм Власовцем пощастило побувати на відкритті практично першого обеліска партизанської слави, спілкуватися з самими Сидором Ковпаком та Олексієм Федоровим. Давно

нема більшості з тих щасливих месників, які тоді їли лісову кашу й згадували важкі літа молодості, але високий шпиль простого обеліска й нині вростає в бездонне мирне небо, оточений розлогими ялинами, вартований могутнім дубом. Нема вже, на жаль, і сліду від землянок, тільки Петро Крапив'янський, що прибув того дня з Ніжина разом із Петром Чернетю, незважаючи на свої 88 років, розхвилювано походить між кущами й мовить неголосно:

— Тут ми й жили. Там оно моя земляночка була між дерев. Все у пам'яті...

Людська пам'ять... Сьогодні, в день початку Великої Вітчизняної, вона гірчила особливо. Вона ж із ініціативи керівника Носівського відділення нашого земляцтва Віктора Черненка і привела в урочище людей різного віку й різних уподобань. Про це йшлося на короткому мітингу, який відкрив Віктор Павлович. Щоправда, цього разу не сказавши, що і його батько та мати активно допомагали лісовим браттям.

Оришне можна вважати легендарним, особливим. Саме тут формувалася дивізія під командуванням славного Миколи Крапив'янського в далекому 1918 році. Цей ліс пам'ятає і легендарного месника Сергія Покин'ябороду. А через багато літ у цій глушині знайшли притулок такі ж народні месники, аби лісовими дорогами вихо-

дити на бойові операції проти фашистів. Шкода, що зникли з обеліска фотографії М. Крапив'янського та М. Стратилата. Але вірю, що ближчим часом цей знак народної слави знову відродиться, аби нагадувати всім, особливо молоді, про незнищенність нашого народу.

Про вшанування ветеранів війни, про необхідність патріотичного виховання молоді говорив і голова Носівської райдержадміністрації Анатолій Красносіський, який сказав:

— У нас тісний зв'язок із ветеранами. Сьогодні теж покладали квіти до монумента в Носівці. Прагнемо на рівні територіальних громад надавати постійну допомогу ветеранам. Почали відновлювати монумент пам'яті в райцентрі. Встановили стелу Героїв Радянського Союзу. Будемо реставрувати й цю партизанську стелу. Я сам із сім'ї воїнів. Батько воював на фронтах. Дядько Іван Красносіський — Герой Радянського Союзу. Так що навіть це не дозволяє мені нехтувати пам'яттю про наших героїчних захисників.

Іван Рекун, колишній працівник прокуратури, дістався в рідні місця із недалекої Ярославки. А колись він був у партизанському патронаті, у якому перебувало часом до 1300 дітей, жінок, ветеранів, й бачив захисників дитячими очима.

— Та живих німців я бачив задовго до початку війни, коли за нашим донесенням кавалеристи ліквідували двох переодягнених диверсантів. З початком окупації мій батько став партизанським зв'язковим. А ще пам'ятаю, як до нашої хати заходили троє месників і серед них один із командирів Олександр Шверев. А школярем добре знав славного воєнрука Миколу Симоненка. За кілька місяців до звільнення ми сім'єю перебралися з Червоних Партизан в Оришне. Тут я й відчув, що таке лісове життя...

Петра Крапив'янського добре знають в рідному Ніжині, де він ось уже багато років очолює партизанську ветеранську раду. Полковник у відставці, легендарний слідчий, він гідно продовжує родовід славного діда-воєначальника. Велика його роль у реабілітації незаслужено репресованого Івана Бовкуна, під командуванням якого довелося воювати з окупантами.

— Незважаючи на похилий вік, я пам'ятаю ті суворі дні й ночі, бойові операції, пам'ятаю загиблих друзів. Я прийшов сюди сімнадця-

Мабуть, давно вже цей глухий лісовий закуток не бачив стільки люду, як того сумно-урочистого дня. З'їхалися земляки-носівчани з багатьох місць, аби вклонитися Оришному — серцевині партизанського з'єднання "За Батьківщину" під командуванням Миколи Стратилата й Івана Бовкуна.

тирічним юнаком. Ми стоїмо тут не біля звичайного обеліска, а біля пам'ятника загиблим месникам. Це унікальне місце, де відчувається подих історії. І добре, що наше столичне земляцтво зібрало нас, ветеранів, у священному лісі. Хочеться, щоб нові покоління не забували сюди стежку, це потрібно не нам, а народу.

Щирими думками про партизанський рух поділився й ветеран, автор низки цікавих документальних книг Іван Власенко.

— Я теж вивчав історію партизанського руху на Носівщині. Допомогали мені в цьому і Петро Медвідь, і ніжинський дослідник Віктор Ємельянов. Гадаю, що й мої скромні публікації лягли в історію народних подвигів.

— Де б мені не доводилося бути, я скрізь пам'ятав свою зранену Носівщину, — мовив до земляків вихідець із Степових Хуторів Валентин Бондаренко.

— І зараз закликаю всіх пам'ятати про героїчних месників. Я сюди час від часу їжджу збирати опеньки. То обіцяю вам, що віднині буду привозити сюди друзів, молодь, аби вони теж мали можливість уклонитися цьому обеліску. Давайте спільно думати про минуле. Спасибі Віктору Черненку, що зібрав нас у цьому легендарному місці.

Виступали й інші земляки. А Петро Медвідь виконав почесне завдання Ради ветеранів прикордонних військ України, вручивши медаль вихідцю із Червоних Партизан колишньому прикордоннику, афганцю Олександру Карасю, а ще подякував А. Красносіському за підтримку в організації нинішньої патріотичної акції.

Група земляків отримала Почесні грамоти земляцтва з рук його керівника Віктора Черненка.

Гарячий вітер шугав між деревами, ворухив липовий цвіт, затухав у густому підліску. І тільки

голоси виступаючих та згодом фронтові мелодії баяна Анатолія Стратилата витали під мирним небом, над легендарним куточком землі української. Віряться, що витатимуть вони й далі, зберігаючи пам'ять про славних месників. Бо ми без пам'яті, як мовив поважний ветеран Михайло Чайка, все одно що Івани безрідні.

Леонід ГОРЛАЧ

Фото В'ячеслава МИХАЙЛИШИНА

ПЕРЕПРАВА ПЕРЕПРАВА...

Про Велику Вітчизняну війну написано, розказано, показано дуже багато. Спогади завжди з подихом смерті, поту, пожарищ. Вони гіркі і солоні від дитячих і жіночих сліз, але їх зігриває радість Перемоги 1945 року.

часного Ріпкинського району і вийшли до Дніпра. При звільненні населених пунктів і в битві за Дніпро від села Кам'янка до села Неданчич довжиною 75 км радянські воїни виявили безприкладну мужність і масовий героїзм. 362 воїни стали Героями Радянського Союзу. 46 з них це високе звання присвоєно посмертно. Серед них і Леоніду Михайловичу Григор'єву з Добрянки.

29 вересня 1943 року біля с. Миси розвідувальна група із 9 чоловік під кулеметним вогнем ворога і сильною холодною зливою захопили на правому березі невеличкий плацдарм. Бійці стояли на смерть. Вони не тільки утримали плацдарм, знищивши понад 150 ворогів, а й дали можливість підрозділам 234-го гвардійського Чорноморського стрілецького полку висадитися на західному

Саме село Миси звільнила 76-а гвардійська Чернігівська стрілецька дивізія генерал-майора О.В. Кірсанова. В кінці вересня 1943 року воїни 69-ї гвардійської Севської двічі Червонопрапорної стрілецької дивізії під командуванням генерал-майора І.С. Кузовкова звільнили від окупантів смт. Радуль, села Лопатні і Новосілки, форсували Дніпро та закріпилися на його правому березі. 20 жителів Радуля загинули на переправі, серед них і зовсім юний Сашко Шаров, який похований разом із радянськими воїнами в братській могилі.

Велику допомогу регулярній армії надали місцеві жителі. Так, мешканець хутора Переділ, учасник Першої світової війни, повний Георгіївський кавалер Павло Аврамович Савенко провів бійців по міліні до острова на Дніпрі, звідки

Восени 1943 року наші війська звільнили селище Любеч, успішно форсували Дніпро, захопили і розширили плацдарм на його правому березі. Зразки воїнської доблесті і мужності показували учасники легендарної, однієї з найкривавіших, найжорстокіших в історії битв, яка увійшла до неї як героїчна епопея. 1 млн 878 тисяч воїнів було нагороджено орденами і медалями. А 2438 воїнам присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Серед них – 47 генералів, 1129 офіцерів, 1263 сержанти і солдати. У багатьох воїнів на грудях засяяв орден Слави, заснований восени 1943 року як особливий знак мужності рядового і сержантського складу.

Чернігівська область була звільнена під час проведення Чернігово-Полтавської стратегічної та Чернігово-Прип'ятської фронтової операцій. Впродовж 26–28 вересня 1943 року війська 61-ї та 65-ї армій генералів П.А. Белова і П.І. Батова повністю звільнили територію су-

березі Дніпра і розширити плацдарм. Учасникам легендарної "залізної дев'ятки" присвоєно звання Героя.

Серед 176 воїнів у братській могилі в с. Миси поховано 8 Героїв: росіяни Павло Шамаєв, Іван Болодурин, Георгій Маслюков, українці Максим Зогуля, Леонід Проценко, Іван Кирік, узбек Роман Махмудов, командир "дев'ятки" казак Акан Курбанов.

воїни зненацька захопили німецький укріплення і оволоділи плацдармом. Біля села Миси Кузьма Захарович П'ятикоп і Андрій Петрович Масан на своїх човнах допомогли воїнам 76-ї дивізії взяти приступом правий берег Дніпра. Значну допомогу воїнам надали жителі смт. Любеч, сіл Неданчич та Коробки.

Любеч був звільнений від окупантів 26 вересня воїнами 12-ї гвардійської Пінської Червонопрапорної ордена Суворова стрілецької дивізії під командуванням генерала Д.К. Малькова.

Німці наполегливо оборонялись і рішуче контратакували, намагаючись затримати вихід до Любеча. Та воїни 12-ї дивізії увірвалися в древнє місто Любеч. Зав'язались жорстокі вуличні поединки. Відступаючи за Дніпро, фашисти руйнували і палили будівлі.

Для цього були спеціально підготовлені команди, які йшли слідом за відступаючими і донищували те, що залишилося. З настанням темряви бій уже йшов на західних околицях селища. Але ближче до півночі наші воїни вийшли на лівий східний берег Дніпра і отримали наказ форсувати ріку. Зробити це було неймовірно важко. Упродовж п'яти днів воїни дивізії вели важкі бої, яким передував виснажливий 500-кілометровий марш. Артилерійський полк і окремий протитанковий дивізіон відстали. Дивізія не мала штатних переправних засобів. Враховуючи це, було вирішено відкласти форсування Дніпра на добу. За цей час належало розвідати сили противника, а також виготовити та зібрати у місцевого населення підручні засоби переправи. У другій половині ночі з 27–28 вересня передовий загін 32-го стрілецького полку (командир Г.М. Бзаров) у кількості 62 чоловік на 17-ти човнах переправився через ріку і висадився на острів, який відділявся від західного берега протокою завширшки приблизно 200 метрів. Бойова охорона ворога була знищена, але пробитись далі загін не зміг. Весь день 28 вересня радянські воїни відбивали безперервні контратаки німців.

В ніч з 28 на 29 вересня Дніпро почали форсувати всі полки дивізії. Вони захопили невеличкі плацдарми, які спочатку були розірвані, а потім їх вдалося з'єднати. До 1 жовтня глибина плацдарму не перевищувала 1 км. Німці багаторазово контратакували наші передові частини, намагаючись скинути їх у Дніпро. Переломний момент настав ранком 6 жовтня після того, як закінчилась переправа гарматного дивізіону 31-го полку на плацдарм. Вранці 6 жовтня німці здійснили контратаку з 30-ма танками. Цей натиск ворога було відбито і о 9-й ранку полки дивізії перейшли в рішучу атаку.

Більше півмісяця 12-та дивізія вела жорстокі бої, нерідко відбиваючи по 10–15 контратак за добу. 18 жовтня воїни дивізії заволоділи хутором Влащенко і з'єдналися з 76-ю дивізією.

За виявлену мужність, відвагу і героїзм 50 солдатів і офіцерів цієї дивізії

удостоєні звання Героя Радянського Союзу.

У смт. Радуль у 1956, 1967 і 1968 роках на 4 братських могилах воїнів, що загинули під час цієї битви, встановлено пам'ятники. Серед тих, хто тут похова-

ний – Герої Радянського Союзу Г.М. Бзаров, П.Є. Давлетов, В.О. Карпенко, П.І. Коваленко, П.О. Потапенко, М.О. Новіков, О.М. Редько.

У 1965 році споруджено пам'ятний знак на честь 69-ї стрілецької дивізії. В с. Лопатні у 1959 році на братській могилі воїнів, що загинули в бою при визволенні села, встановлено пам'ятник. Тут поховані Герої Радянського Союзу І.Д. Зуєв, М.Ф. Смирнов, Я.Д. Черемнов, А.А. Рум'янцеv, яким це звання присвоєно посмертно за форсування Дніпра.

В с. Новосілки поховані Герої Радянського Союзу, які загинули у боях за це село. Серед них лейтенант О.Р. Логинов та молодший лейтенант С.К. Годовіков.

У Задеріївці в 1959 році встановлено пам'ятник на братській могилі радянським воїнам, полеглим під час форсування Дніпра і звільнення сіл Задеріївка, Кам'янка, Пізнопале. Серед них – Герої Радянського Союзу В.С. Матюшин та В.С. Марков. У 1967 році

споруджено обеліск воїнам-односельцям.

77-а гвардійська Московсько-Чернігівська ордена Леніна Червонопрапорна дивізія звільнила село Неданчичі і сходою пододала могутню водну перешкоду. Для першого кидка на правий берег пішов штурмовий загін гвардії лейтенанта Мелика Магеромова. Підрозділ захопив невеликий клатик землі на правому березі. Ворог безперервно контратакував. На світанку з'явилась ворожа авіація, але воїни мужньо вистояли і забезпечили переправу головних сіл дивізії в ніч на 28 вересня. За мужність і героїзм майже всі воїни дивізії були нагороджені орденами і медалями, а 51 з них став Героєм Радянського Союзу. На братській могилі воїнів у Неданчичах у 1957 році споруджено пам'ятник. Тут поховані Герої Радянського Союзу І.С. Даутов та О.Т. Титов. В с. Комарівці поховані Герої Радянського Союзу В.Я. Марковський та М.М. Мішенів.

Під час форсування Дніпра на допомогу воїнам прийшли партизани Любецького загону ім. Дзержинського (командир П.С. Дудко), які вибрали зручні місця переправ, а також мобілізували місцевих жителів для підготовки плавзасобів. Так, тільки в районі Радуля було підготовлено 50 човнів, на яких 70 жителів цього селища переправляли воїнів.

Майже місяць 12-та дивізія вела жорстокі бої. За цей час було знищено, поранено та взято в полон до 2850 фашистів, знищено і захоплено багато ворожої техніки. Дивізія також понесла великі втрати: понад 3150 воїнів загинуло та було поранено...

З часу битви за Дніпро минає 70 років. Та пам'ять про ті героїчні події не згасне ніколи. Вона жива в піснях, книгах, меморіалах і окремих скромних обелісках.

Анатолій ФЕДОРЧЕНКО,
заступник директора
Любецького краєзнавчого музею

Чернігівщина готується гідно відзначити 70-річчя визволення від фашистських поневолювачів. І мені все частіше згадується давня поїздка в села Клубівку та Пізнопали на Ріпкинщині, знищені окупантами навесні 1943 року. Озиваються в душі розповіді кількох дивом уцілілих свідків трагедії...

У Клубівці 506 мешканців воднодень пішли з життя, не відаючи навіть, завіщо. Чи винні були мирні люди, а тим паче їхні дрібні діти, що перед тим через ті місця пройшли рейдом ковпаківці? Щоправда, місцевим партизанам клубівчани допомагали, а тут...

Розповідала пенсіонерка Марина Іванівна Гапоненко:

— Оце як сьогодні б пройшли ковпаківці, а назавтра карателі. Питають про партизанів, а люди тільки плечима знизують. І тоді один із поліцаїв — нишком, щоб німці не почули — чи вже відчував, що тим непереливки, чи й справді співчував своїм, бо, може, силою до поліції взяли, хтозна, але проговорився, що буде нам та й буде...

Тож я за дітей, за хлібину (саме спекла трохи свіжого) — і тікати. Спершу вирішила сховатися в погребі в сусідів. Потім збагнула, що то схованка не надійна, — і на луг. Через струмки, що вже почали текти, дісталася до Нової Папірні, а звідти до Нових Яриловичів, де жила моя тітка. А заду, за спиною, весь час чулися постріли, крики людей. У Клубівці страшно діялося: убивали, де кого захоплюють, — у хатах, хлівах, на вулицях, на городках. Недалеко від нашого дворища клуня була. Там живцем людей палили. І в церкві не врятувався ніхто. Разом із попом, що справляв недільну відправу, загинули всі прихожани.

Як я знайшла в собі сили бігти проталинами, оголеним льодом, осоками, що залишилися нескошеними з минулого року, купинами — не знаю. Мабуть, додавало снаги те, що не сама: трьох дітей рятувала — одинадцятирічну Надійку, восьмирічного Колю та п'ятирічну Валю. Їх через кілька днів з Нових Яриловичів до села Скитка відвела — до свого батька Івана Тимофійовича Курака. Туди й чоловік мій прийшов. У Скитку й переcheкали лиху годину...

Перед тим, як рушати з Клубівки на Пізнопали, нелюди вирішили використати групу заложників для перевірки дороги: а раптом партизани мін на ній понаставляли. Відібрали чоловік шість-вісім, серед них літнього Опанаса Чучвагу, запрягли в борону й погнали перед собою. Заложники протягли по вогкому піску важку борону, чіпляючись за вузлуваті коріння придорожніх сосен, підгрибаючи сухі гілки, розбиваючи останні острівці криги у вибох. Вибух не пролунав. Партизани не мінували дорогу.

Може, в смертників до останньої хвилини ще залишалась якась надія на життя. Могла ж у Пізнопалах чи поблизу бути засідка партизанів. Та, коли прийшли на околицю села і вороги почали зводити зброю, в кожного, певно, ворухнувся жаль за отим вибухом, що не пролунав. Легше було б умирати, відчувши в останню мить, що й катам дісталось.

Постріли, які гримнули тоді на околиці Пізнопалів, стали сигналом до початку крива-

вої розправи. Село прийняло страшну естафету від сусідньої Клубівки.

Зігнавши всіх в одне місце, гітлерівці почали масовий розстріл. Загинуло 50 людей.

ДОРОГА

В БЕЗСМЕРТЯ

Масштаби трагедії не тому були меншими, що в катів прокинулося співчуття. Просто Пізнопали значно менші за Клубівку. Як зазначено в "Хронологічному довіднику", виданому 1947 року в Чернігові, перед війною в Пізнопалах налічувалося 73 двори...

Того разу поділилася своїми спогадами й старенька Ганна Іванівна Грищенко:

— З боку Яриловичів їхали чужинці. По ходу Клубівку спалили. Ми бачили, що із-за лісу дим піднімається, але що там — хто ж відав. А коли збагнули, уже пізно було...

Я все-таки дітей до матері заздальгід відвела — коли дим над лісом стало видно. Мати на іншому кінці села жила. На випадок чого, від неї легко можна було в ліс вислиз-

нути. А сама повернулася, треба було худобу домашню доглянути — корову, свиню, овечку. Даремно клопоталася: все у вогні пропало разом із хатою та хлівом. Та що те добро — наживне все. А людей не повернеш. Я сама уціліла, вважаю, випадково.

Нас зігнали в загорожу, в якій худобу тримали влітку. Люди почали просити, щоб хоч дітей відпустили. Але вартові мов кам'яні були. А біля мене мадяр стояв. Я й попрохала, щоб не стріляв, мовляв, на хвилину відлучуся. Він гвинтівку під руку взяв і відвернувся.

Коли почали хати горіти, дехто через дим, що над землею стелився, теж із загорожі вийшов. Чоловік десять врятувалося. Пам'ятаю добре мою сусідку Ольгу Борисівну Савенюк, Палажку Миколаївну Павленок. Дехто по війні виїхав із села. Ще пригадую Федота Федоровича Грищенка — рідного брата мого чоловіка. Він теж тікав від карателів. Наздогнала куля. А дворічний Миколка, якого ніс на руках Федот Федорович, був тільки поранений...

Захар Маркович Павленок належав до людей, котрих не без підстав називали пам'яттю села, його енциклопедією. Саме він із дружиною Пелагеєю Миколаївною теж додали кілька штрихів до портрета трагедії.

— Якби ми не вийшли з погребу, може, все й обійшлося б, — мовила жінка. — А так пішли за всіма. Вела я двох донечок — Лізу й Катю. Старшенька Ліза уже шість класів закінчила, а Каті тільки сім років сповнилося. Не сховав моєї Лізи й дим, у якому ми з Катєю порятувалися.

— Хто ж міг наперед усе знати-передбачити? — додав Захар Маркович. — Вночі ще партизани були в нашій оселі. Привезли борошна, м'яса. Попрохали приготувати вечерю. І сутічка в них в лісі з німцями була. Одного з товаришів поховали, а двоє йшли з обозом поранені. А далі... Життя наше надвоє розділилося: на те, що до війни, і те, що після неї. І розмежоване воно такою чорною, такою болючою смугою, що й згадувати жаль. Але треба. Не для того, щоб зайвий раз ятрити серце, а для того, щоб ніколи страхіття не повторилося, бо, здається, забудеш — і воно все може повернутися...

Свідками трагедії залишилися пам'ятники. У Клубівці під бронзовою фігурою матері, котра правицею притискає до себе дитя, а лівою захищається від ката, напис: "Трагічний, мужній Клубівці". Біля скульптури — нерівні шматки шпал, що імітують обгорілі стіни. Пам'ятник встановлено навпроти клубу. Саме звідси починалася остання дорога Опанаса Чучваги та його односельців у березні 1943 року.

У Пізнопалах, на місці, де та дорога закінчилася, на дворіщі Дмитра Олексійовича Базилія лежить гранітна плита з написом про розстріл фашистськими варварами п'ятдесяти мирних жителів. Звідси через невеликий сільський майдан в'ється стежка до пам'ятника воїнам, що загинули при визволенні села від німецьких окупантів. Усього троє імен — Голубов, Ковбаса, Риков. А далі узагальнююче: "Ім'я твоє невідоме, подвиг твій безсмертний". Прості знаки народної трагедії...

Олександр ОЛІЙНИК

23 червня у концертному залі Щорського районного Будинку культури відбувся V обласний фольклорний фестиваль-конкурс ім. Василя Полевика. Його мета – відродження і збереження пісенної, музичної спадщини Чернігівщини та вшанування пам'яті відомого фольклориста, лауреата обласних премій ім. Г.Верьовки, Б.Грінченка і премії Фонду культури, заслуженого працівника культури України Василя Полевика.

Фестиваль виграв барвами

Хлібом з сіллю зустрічали організатори святкового концерту гостей та жителів міста. Відкрив концертну програму колектив "Ягідки" запальним танцем, чим і підняв дух глядачів та атмосферу зали. Леонід Смоляк та Олександр Грабовський привітали аудиторію зі святом Трійці та побажали учасникам конкурсу удачі та перемоги. Організаторами свята виступили Чернігівське управління культури, туризму і охорони культурної спадщини облдержадміністрації, обласний навчально-методичний центр культури і мистецтв, Щорська районна рада, Щорська районна державна адміністрація, Займищанська сільська рада, депутат Ігор Рибаків. V обласний фольклорний фестиваль-конкурс у порівнянні з першим фестивалем із 19 колективів виріс до 29, а це означає, що з року в рік все більше молоді долучається до розвитку фольклорної спадщини нашої землі. Плідну працю всіх учасників фестивалю оцінювало висококваліфіковане журі: Володимир Суховерський, Іван Синиця, Надія Заваліна, Ольга Коцур, Раїса Борщ, Микола Борщ, Володимир Коцур, Ольга Синиця та Ангеліна Стрига. Приємно було бачити на сцені як молоде, так і старше покоління учасників. Всі вони доклали максимум зусиль, аби здобути нагороду за свої старання. Тож можемо привітати переможців та подякувати їм за теплу концертну програму, яка зіграла наші душі у вогні народної пісні. Диплом I ступеня в номінації "Ансамбль народної пісні" отримав ансамбль української народної пісні "Калина" Щорського районного Будинку культури, дипломом II ступеня в номінації "Малі форми" нагородили автентичне народне тріо "Душі криниця" Щорського районного Будинку культури (керівник Оксана Бондаревська).

Після святкового концерту всі учасники фестивалю-конкурсу вшанували пам'ять Василя Івановича Полевика покладанням квітів до меморіальної дошки. Продовження фестивалю перенеслося на малу батьківщину нашого видатного земляка до села Займище, куди всі охочі могли поїхати та довершити святковий вечір новими та незабутніми враженнями.

Марія ХОЛОТІЙ

Троїцький ярмарок...хрюкало, бекало, мекало, кукурікало...шкварчало, шипіло на вогнищі, пахтіло шашликами...гуділо, шуміло не тільки на центральній площі, а й чулося до самих околиць і звуками музики, і зазиванням продавців до свого товару. А підприємців приїхало аж з восьми областей України: привезли на ярмарок свої найрізноманітніші вироби та продукти. Такого ярмарку, здається, ще не було.

У Мені люди небуденні

Тож і цього року на запрошення його організаторів: голови Менської РДА А. Соломка, голови Менської районної ради В. Невжинського, міського голови Ф. Фесюна, Київська земляцька делегація на чолі з керівником Менського осередку Миколою Ткачем побувала на традиційному Троїцькому ярмарку в Мені. У складі делегації були: В. Терещенко з родиною, Н. Сподаренко, Л. Саченко, М. Полоз, В. Яцухно, Ю. Дорошенко, І. Майко; представники інших осередків Чернігівського земляцтва Петро Катіман, Олександр Нараєвський, Лариса Моцар, Валерій Рибалко, Ніна Процько.

Відкрив Троїцький ярмарок голова Менської РДА А. Соломка. Привітав мениан та гостей ярмарку депутат Верховної Ради Олег Ляшко. Від київських гостей ярмарчан привітав керівник делегації Микола Ткач. А В. Терещенко вручила голові РДА запашний київський коровай, який тут же був розданий всім учасникам свята, що зібралися на площі. Тут же відбулося офіційне вручення орденів "Мати-героїня" трьом багатодітним матерям Менщини.

Після привітань на сцені відбувся концерт художніх колективів. Виступали всі, хто має талант до співу, танцю, гімнастики, акробатики, від самих маленьких до представників поважного віку. Був проведений конкурс на кращий курінь району, де територіальні громади району представляли свої таланти як кулінарні, так і співочі, обрядові, танцювальні та привезли роботи талановитих односельців – вишивки, картини, вироби з дерева, глини тощо.

Працівники Центральної районної бібліотеки та краєзнавчого музею Мени показали українське весілля з обрядовими піснями.

Фольклорний гурт із Ленінівки пригощав усіх гостей пузатими варениками з маком, вишнями та чорницею, а ансамбль гармоністів на чолі з керівником Миколою Касяненком піднімав усім присутнім настрій веселими піснями. Локнистенський жіночий ансамбль у національних костюмах з розкішним намистом із кольорового скла (з бабусиних скринь) розсмішив усіх піснею про коваля та пригостив своїх гостей локнистенською самогонкою із п'ятилітрової сулії. Загалом усі села представили себе на ярмарку достойно, весело і оригінально.

Київські земляки приїхали не лише ярмаркувати. До цієї поїздки активісти земляцтва з допомогою громадськості Києва зібрали цінні матеріали з життя й діяльності нашого славетного земляка, видатного правника О. Ф. Кістяківського та його родини для відкриття експозиції в Менському краєзнавчому музеї і передали їх директору музею В. Крутому.

Повертаючись до Києва, делегація завітала до будинку одиноких людей похилого віку у Стольному і передала дві швейні машинки, придбані стараннями нашого земляка М. Берізка. Далі шлях ліг до с. Городище, до, на жаль, занедбаної пам'ятки архітектури – дерев'яної козацької церкви 1743 року, у якій 20 років правив зачинатель династії Ф. О. Кістяківський. Намічено заходи для консервації пам'ятки.

А транспорт для поїздки надав О. Калинський.

Валентина ТЕРЕЩЕНКО

ОДИН

Українська історія ще не один раз буде дивувати залюблених у неї людей – така вона багата на затемнені факти, на духівників, а то й на цілі роди. До таких належить і славетне козацьке сімейство Горленків, пов'язане із Прилуччиною. Варто згадати бодай полковника й наказного гетьмана Дмитра Горленка, який до кінця залишився відданим Іванові Мазепі й лише дивом уцілів від кривавих рук Петра І. А його внук Іоасаф став святим за свою праведність. І Василь Горленко, про якого піде мова далі, теж своєю працею заслужив вічну пам'ять нашого народу.

із Горленків

На цьому й акцентує увагу в своєму капітальному дослідженні "Епістолярна спадщина Василя Горленка" Іван Забіяка. У вступному розділі він справедливо відзначає, що нащадки не раз піддавали критиці малопомітну, на перший погляд, роботу Василя Петровича, приклеюючи йому часом діаметрально протилежні ярлики. Проте він був помітною фігурою серед етнографів і фольклористів, мистецтвознавців і критиків, знавців історії України і її старожитностей. Не написавши якогось помітного белегистичного твору (скажімо, як зробив це його добрий товариш Панас Мирний "Повією"), він був проте активним учасником культурологічного процесу другої половини XIX – початку XX століть. Про це й мовиться в книзі нашого земляка.

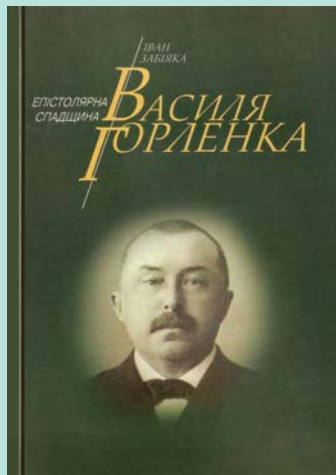
Як на мене, сама постать Василя Горленка гідна літературного відтворення. Народжений у селі Ярошівка Прилучького повіту Полтавської губернії (нині село Українське Талалаївського району), мав поміщик досить значні земельні статки. Але любов до слова призвела практично до краху господарства, інші, вищі інтереси вели його тернистими дорогами. Ніколи не одружуючись, Василь Петрович вірно служив обраній справі, тим часом як всілякі здирники облапошували невмілого економіста на кожному кроці. До речі, не відставали від них і односельці, які вже після передчасної смерті свого ліберального землевласника, коли до

влади прийшли більшовики, від помістя з архівами не лишили й сліду.

Та свій слід Василь Горленко зумів залишити для історії. Зокрема, в багатющій епістолярній спадщині, на якій і зупинився в книзі Іван Забіяка. Для цього нашому дослідникові довелося проаналізувати 642 поштові відправлення свого земляка до 40 кореспондентів – а це В. Антонович і Д. Багалій, М. Біляшівський і Ганна Барвінок, Б. Грінченко і Г. Житецький, Я. Забіла і М. Костомаров, П. Куліш і Панас Мирний та інші знані вчені, громадські діячі, видавці. Авторів довелося добряче попопріти в різних архівах, підняти стоси газетних і журнальних підшивок, аби передати в слові неповторний внутрішній світ чесного, сумлінного дослідника, активного творця і сподвижника знаніших митців того часу.

Епістолярна творчість має свою специфіку. У ній, як правило, відсутнє вільне фантазування, зате текст пересипається конкретними фактами й прізвищами людей. І хоча в дослідженні Івана Забіяки практично нема розлогих цитат із листів В. Горленка, окремі витримки, підсилені тактовними коментарями, екскурсами в тодішню епоху автора малюють нам портрет справжнього українця, змушеного працювати в невимовно важкий час, людину жертвну у кращому розумінні цього слова.

Леонід ГОРЛАЧ

Бентежний

ДУХ
козацтва

Відлунало в Батурині 22-е обласне козацьке свято.

Зранку зібралися на Цитаделі Батуринської фортеці представники Чернігівської обласної та Бахмацької районної адміністрацій, Батуринської міської ради, козацьких громадських та партійних організацій, організацій Батурина, працівники заповідника "Гетьманська столиця", інтелігенція міста.

У церкві Воскресіння Господнього, яка є усипальницею героїчних оборонців Батурина у 1708 році, було проведено панахиду за убієнними козаками та мирними мешканцями гетьманської столиці. Службу провів настоятель Батуринської Свято-Покровської церкви о. Роман (Кривко). Помолившись за упокій праведників, громада поклала живі квіти до пам'ятного знака жертвам Батуринської трагедії 1708 року.

З вітальним словом виступили: заступник голови Чернігівської облдержадміністрації Юрій Музика, народний депутат України Олег Ляшко, голова Ніжинської районної ради Олег Бузун, настоятель Батуринської Свято-Покровської церкви о. Роман. Виступаючи наголосили на необхідності збереження історичної пам'яті, славних традицій, патріотичного виховання молоді тощо.

Не вперше виступив в Батурині і народний ансамбль "Славутич" Славутицького Будинку культури, Дмитрівський зразковий дитячий ансамбль "Веселі ложкари", широку і різнопланову концертну програму представив Бахмацький районний Будинок культури, народний аматорський фольклорно-обрядовий ансамбль Батуринського Будинку культури "Козацька душа". Дискотеку під живий звук до опівночі провів Олександр Роговий.

Особливо багато відвідувачів цього дня прийняли об'єкти заповідника "Гетьманська столиця" – музей археології Батурина, будинок Генерального судді В. Кочубея, цитадель Батуринської фортеці і палац К. Розумовського, які працювали довше, ніж зазвичай.

Наталія РЕБРОВА

Джерела

Нещодавно на світ з'явилося ще одне краєзнавче дослідження "Марківці – краплина історії України". Скажемо відразу, що це гідне поповнення нашої документалістики, автором якого є Василь Круглик, людина не новачок у документалістиці.

Марка Боклана

Ця книга – із тих, що роблять свою благородну справу порятунку народної пам'яті. Можна тільки уявити собі, якби кожне село та місто із десятків тисяч українських прадавніх і молодих населених пунктів мали подібні видання, тоді б не варто було боятися за всезагальну історію українського народу.

Недавні дослідники-попередники набагато вкоротили віку чарівному великому селу на Бобровиччині. І хоч у ньому ніколи не жив княжий дух, проте козацькі джерела ніколи не висихали. На цьому й наголошує автор дослідження, виводячи родослівну села від з'яви козака Марка Боклана. Зрештою, знайомі козацькими діями, щоправда, діючими під царською московською рукою вже після остаточного розгрому Гетьманщини, були й перший великий землевласник київський полковник Антон Танський та київський полковий писар Йосип Катеринич, який викупив у того землю. А Семен Катеринич згодом теж давав гроші на купівлю Тараса Шевченка з кріпацтва. Ось чому в 1946 році випускник Академії художеств побував у Марківцях і написав вісім портретів Катериничів. Тому так захоплено мовиться і про старезну ялину біля школи, і про 300-річного дуба в переліску, під яким любив посидіти поет. Як і про те, що нині сучасники нарешті віддали шану обом деревам-старожилам, до речі, за ініціативою членів нашого земляцтва.

Подані надзвичайно колоритні топонімічні назви вулиць, кутків, урочищ, боліт, озер, від яких віє справжнім духом мудрості й дотепності наших далеких прашчурів. І в той же час – як для висміяння – автор наводить сучасні назви з їх убогим політичним підтекстом, що іще раз підтверджує істину: нав'язане згори, породжене в чиновницькому кабінеті, а не в житейській ситуації, здатне передати тільки убогість холодної душі.

Логічно, що левину частку книги займають події ХХ століття – до них легше добратися дослідникові, збережено багато документальних матеріалів та й живі поважні марківчани доступні. Зрештою, історія краю – це історія його людей. А Марківці теж не складають виняток у цьому, виплекали громадян масштабних, знайомих у світі.

Окремий розділ книги присвячений благодійній роботі нашого столичного земляцтва. Його Бобровицький осередок у цьому плані один із найактивніших. А що стосується

марківчан, то мало яка значна подія в житті села обійшлася без їх активної участі. Їх безумовний лідер Андрій Пінчук, заступник Василь Заболотний, Петро Кононенко, Анатолій Кошель, Олександр Терещенко, Василь Слободяник, Сергій Кот, Микола Редько, Микола Бондар – люди самодостатні, знайомі в нашому суспільстві. І тим значніший їх посильний вклад у розвиток рідних Марківців.

...Подібної презентації книги мені не дово-

дилося бачити – адже до Марківців, окрім столичних земляків виконавчого директора, першого заступника голови громадського об'єднання Тетяни Літошко, видатного вченого Петра Кононенка, керівника Бобровицького відділення й натхненника такої важливої події (додамо, що й цього разу він організував фінансування книги про рідне село) Андрія Пінчука, Василя Заболотного, Анатолія Кошеля та інших прибули голова райдержадміністрації Іван Захарченко, голова Бобровицької райради Олександр Шапченко в супроводі інших районних керівників, голови більшості сільських громад району.

Як мовиться, віжки у свої тендітні, але владні руки взяла голова Марківської сільської громади Тетяна Сугоняко. Тут була вона в офіційному строї – а тут на сцені з'явилася в вишній кофтині й повела розмову про книгу, щедро пересипаючи її музичними та поетичними номерами у власному виконанні та залучаючи до дійства самодіяльних митців і діток із садочка "Казка". Виступили й поважні учасники презентації.

– Презентація цієї книги – подія небуденна, – сказав голова райради Олександр Шапченко. – У наш нелегкий час це як можливість ще раз пересвідчитися в незнищенності нашої держави.

А голова райдержадміністрації Іван Захарченко додав:

– Не кожне село може похвалитися власною історією у вигляді книги. Вчора я погортав її й щиро подивувався, яка багата наша Бобровиччина. Марківці – маленьке село, а яке воно багате на людей. Хотів би подякувати голові сільради Тетяні Миколаївні, вона справжній генератор ідей, столичному Чернігівському земляцтву та особисто Андрію Пінчуку, авторі книги Василю Круглику. Це інформація для роздумів і іншим керівникам сільських громад. Говоріть, коли ви нас будете запрошувати на подібні презентації.

Тетяна Літошко розповіла про роботу земляцтва. Тетяна Сугоняко теж виклала коротку довідку про сучасні Марківці. Це було як доповнення до книги. Петро Кононенко виголосив коротку історичну доповідь і про історію України, і про своє рідне село, яке навідував геніальний Тарас Шевченко, а маєтність пана Катеринича варта того, щоб очолити список інших видатних осередків української осідлості. Розкуто й з любов'ю до малої батьківщини, до книги й до саду, посадженого в цьому році разом із дітками, з вірою в щасливе майбутнє села виступив Андрій Пінчук. А автор книги розповів про роботу над нею, подякував місцевим краєзнавцям за допомогу. Виступали й інші присутні.

Як на мене, книга Василя Круглика – доказ того, що джерела Марка Боклана ніколи не всохнуть, доки живуть справжні марківчани.

Леонід ГОРЛАХ
Фото Тетяна СКОК

Радяться Ріпкинці

У Міжнародному виставковому центрі на свою традиційну зустріч зібралося Ріпкинське відділення земляцтва. Зустріч пройшла у теплій, сердечній атмосфері. Були присутні члени осередку Олександр Литвин, Володимир Федяй, Алла Гуртова, Надія Мурашко, Діна Марущенко, Михайло Волохин, Володимир Пінчук, Валентин Усик, Олександр Брагинець та інші. Був почесний гість з Ріпок – селищний голова Сергій Гарус.

Було розглянуто такі питання:

1. Про стан соціально-економічного розвитку району.

2. Про роботу щодо виконання Угоди про співпрацю між Ріпкинською районною державною адміністрацією, Ріпкинською районною радою, Ріпкинським відділенням Товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві на 2013 рік.

3. Про проведення дитячого конкурсу "Мій рід-коріння краю".

4. Різне.

З першого питання доповів селищний голова Сергій Гарус. Зокрема, планується будівництво та реконструкція доріг. Проводиться робота по відновленню пам'яток стародавньої культури Любеча. Триває підготовка до проведення шостого фестивалю традиційної слов'янської культури та бойових єдиноборств та до 70-річчя визволення Ріпкинщини від фашистів. Проводяться інші роботи по упорядкуванню комунального господарства Ріпок, ремонт шкіл та садочків. 1 червня за підтримки народного депутата України Владислава Атрошенка та очолюваного ним благодійного фонду "Поліський оберіг" в парку відпочинку смт. Ріпки відбулися святкові заходи з нагоди Міжнародного дня захисту дітей. В них брав участь народний депутат України Владислав Атрошенко. Учні 1-5 класів окремих шкіл району та вихованці старших груп дошкільних навчальних закладів райцентру мали можливість взяти участь в конкурсах, аттракціонах. На стадіоні смт. Ріпки відбувся другий етап районної спартакіади державних службовців, працівників органів місцевого самоврядування та охорони здоров'я. Переможцем стала команда Ріпкинської державної податкової інспекції, а команда працівників райдержадміністрації зайняла почесне друге місце.

Володимир Федяй інформував про засідання Ради Товариства "Чернігівське земляцтво" та про дитячий конкурс "Мій рід – коріння краю".

Керівник відділення Олександр Литвин доповів про проведену роботу за половину року, розповів про участь земляків у проведенні впорядкування садиби у Пирогові, для чого було придбано більш 20 кущів квітучих низькорослих чорнобривців. Голова відділення інформував присутніх про велику роботу, яка була проведена членами відділення в період між зборами. В тому числі оприлюднення інформації для земляків і киян про Героїв Радянського Союзу, які поховані в Любечі, Макошині, Радулі.

Керівник історичного музею в Любечі Анастолій Федорченко надав нову інформацію про точні імена та прізвища Героїв Радянського Союзу, що поховані на території Ріпкинського району. Так, наприклад, у братській могилі в Мисах поховано 8 Героїв: росіяни – Павло Шамаєв, Іван Болодурин, Георгій Маслюков, українці – Максим Зозуля, Леонід Проценко, Іван Кирик, узбек Ровман Махмудов, командир "дев'ятки" казах Акан Курманов.

Олександр Брагинець розповів про роботу з виготовлення меморіальної стели з іменами 62 жителів села Мутичів, які загинули в Великій Вітчизняній війні. Стелу буде встановлено до 70-річчя визволення.

Володимир Федяй інформував про те, що до 70-річчя визволення району від фашистських загартників буде облаштована братська могила в с. Новосілки з виготовленням і встановленням надгробної плити та стели з викарбуваними іменами радянських воїнів та місцевих жителів, які загинули під час бойових дій при форсуванні р. Дніпро.

Олександр ЛИТВИН,
керівник Ріпкинського відділення

До джерел

З того часу, як збудували Київську ГЕС і затопили пойму ріки Дніпро загрозливою для Києва водою, минуло 49 років. Але жителі відселених сіл – а це Сивки, Сорокошичі, Новий Глибів, Старий Глибів, Вовчі Гори, Окунинів Чернігівської області та Ошитки, Новосілки, Чернин, Тарасовичі, Завалівка, Сваром'є, Старосілля, Тарасиця, Домонтів, Ротичі, Гребля, Старик, Бірки і частково відселені Ясногородка, Глибівка, Козаровичі Київської області – ось уже протягом кількох років за ініціативою небайдужих людей збираються на малій батьківщині.

Так було і цього року. З'їхалися люди, не злякавшись громового дощу, який пройшов напередодні. Зате у день зустрічі погода була чудова. Старі й молоді (найстаршому виповнилося 86 років) побували на своїх печищах, колишніх дворищах. На цвинтарі біля збудованої каплички вклонились могилам предків.

А потім був загальний земляцький стіл, біля якого парували великий казан юшки з лина. Всі присутні були задоволені, дякували організаторам за можливість спілкування, а ще говорили про наступну ювілейну зустріч, на яку очікується багато гостей як з України, так і з зарубіжжя.

Володимир ІОВЕНКО

Нове

Кожне видання, яке створюється науковцями Чернігівського обласного історичного музею ім. В.В. Тарновського, з нетерпінням очікується науковою громадою Чернігівщини та звичайними шанувальниками історії рідного краю.

про лауреатів державних премій

У 2009 році побачив світ довідник "Чернігівці – лауреати державних премій". Автори-упорядники довідника Т.П. Журавльова, Л.П. Ларіонова, С.М. Сергеева та редакційна колегія в складі С.Л. Лаєвського, Л.П. Линюк, С.М. Лихачевої відкрили чернігівцям призабуті сторінки з біографій наших відомих земляків.

Однак, науковці не зупинилися на досягнутому. Розуміючи те, що виявлені дані про лауреатів чисельних державних премій є неповними, пошук призабутих імен був продовжений. І ось в 2012 році вийшло друге видання довідника, виправлене і доповнене 29 нарисами про чернігівців.

Державні премії СРСР, УРСР, України, імені Т.Г. Шевченка в різні періоди історії створювались та вручались від імені держави за видатні досягнення у певній галузі діяльності, а також за високі здобутки у соціалістичному змаганні. Довідник містить нариси про 219 лауреатів премій, які народилися на Чернігівщині, а також тих хто працював у нас, або за роботи виконані для Чернігівської області. Найбільше лауреатів народилося в місті Чернігові – 18 та Менському районі – 15, а ще 84 народились у селах і містечках 21 району області.

Укладачі встановили, що тільки чернігівці одержали 266 премій. Наприклад, 5 Сталінськими преміями був відзначений театральний художник з Чернігова Ф.Ф. Федоровський, 3 – оперний співак з Козелецького району Г.М. Нелеппа, по 2 – отримали кіномитець з Сосниць О.П. Довженко, фізик з Козелецького району О.І. Тудоровський та хімік з Борзнянського району В.В. Коршак.

Звичайно, що краєзнавців Чернігівського району цікавила в довіднику інформація про своїх земляків: картопляра з Анисова О.Я. Дмитренка, письменника з Петрушина В.Г. Дрозда, полярника з Клочкова М.Г. Кліменка, державного діяча з Олішівки В.А. Масола, картопляра з Роїща П.К. Сердюка. Своїм розумом та працею вони створили ефективні та прогресивні технології використання вторинних ресурсів виробництва у народному господарстві країни, механізованих засобів вирощування картоплі в наших селах, дослідження криги Північного Льодовитого океану та нове слово в романістиці – роман-епопея "Листя землі".

Лауреати Державних премій УРСР та України після прийняття відповідного рішення в урочистій обстановці з рук першої особи держави отримували диплом та нагрудний знак. Також лауреати одержували і грошову винагороду.

Унікальне видання викликає повагу і гордість за славетних земляків нашого Чернігівського краю. Сподіваємось, що довідник матиме свої чергові перевидання з доповненням прізвищ нових лауреатів наступних років XXI та інших століть.

Андрій КУРДАНОВ,
голова Чернігівської районної
організації краєзнавців

Звучать сонячні кларнети

Оспівана сонячними кларнетами тичинівська земля, дванадцятий рік поспіль збирає прихильників і продовжувачів творчості великого поета на традиційному святі – підведенні підсумків районного конкурсу ім. П.Г. Тичини "Добридень тобі, Україно моя!".

Шанованими гостями свята були голова районної ради Олександр Шапченко, заступник голови райдержадміністрації Володимир Ляховенко, письменник-земляк Дмитро Головка, гуморист Василь Костюк, досвідчений працівник телебачення Андрій Лотоцький.

Свято проходило за підтримки Бобровицького осередку Чернігівського земляцтва в Києві.

На території музею була розміщена виставка виробів із бісеру, розпису по дереву, вишивки.

У номінації "А я у гай ходила" третє місце поділили між собою Яна Мариненко та Інна Кур'ян, друге – Діана Бодня та Юлія Павлюк, перше – Альона Бурзак та Алла Семижон. Переможні місця у номінації "Деся на дні мого серця" здобули: третє місце – Надія Харченко та Григорій Лишко, друге – Галина Лиса, перше – Світлана Демиденко. Заохочувальними преміями нагороджено Петра Моцака та Марину Даченко. Переможці цієї номінації декламували вірші Павла Тичини. У номінації "Золотий годин" третє місце здобули Віра Облакевич та Валентина Тополь, друге – Оксана Московко, перше – Любов Мазкова.

Переможці конкурсу отримали заслужені нагороди. А працівники Бобровицького районного Будинку культури підготували святковий концерт.

Організатором та ведучою свята була начальник відділу культури Марія Герасименко.

Хочеться вірити, що сонячні кларнети великого Тичини надихатимуть не одне покоління на високі слова поезії і прози.

Наш кор.

Носівський осередок нашого земляцтва завдяки ініціативі В. Черненка, В. Михайлишина, П. Медвідя, В. Проценка та інших готує до друку книгу "Ми з Носівщини". Пропонуємо читачам одну із її сторінок.

Де загубилося перше кохання

Так уже повелося, що когось знайшли в капусті, іншого принесли лелеки, а я народився на печі.

Баба Мокрина незалежно від того, де знайшли дитину, ім'я призначала за церковними святцями. Першого назвала Петром. Потім знайшлася дівчинка. Слабу стать баба, мабуть, не дуже любила, бо зватися б Марії Катериною... Другого хлопчика назвала Миколою. Ну, а я вже Іван.

Мама, Тетяна Митрофанівна, була віруючою. Мабуть, через те й подарував їй Бог із батьком шестеро дітей – чотирьох синів і двох доньок.

Хата наша була просторою, завжди свіжо вибіленою. Стіни, ікони й репродукції картин увішані вишитими мамою рушниками. На подвір'ї біля хати я розпочав свій трудовий стаж – пас гусей. Потім настала черга пасти телят, ще підріс – доручили череду корів. А ще ж був город, часто перепадало лозини за пересепаним квасолі з буряками...

А треба було ще й до школи ходити. Вона в нас ще земська, велика, стіни товстелезні, вчителі суворі: ні тобі поговорити на уроці, ні дівчат за коси поскубити. Марія Дмитрівна зразу: "Іване, до дошки! Сідай, два..."

Пройшовши ці університети, я вирішив інші уже не закінчувати. Та й доріс до такого віку, коли вже дівчата подобаються. А вони в нашому селі такі гарні й голосисті, що і в самому Ніжині в ярмарковий день не знайдеш. Ото звечора навесні як почнуть співати, то й соловейки заслухнуть. Заслухнуть, зупинившись, чумаки на Чумацькому Шляху, затягуються люльками, аж іскри зірками сиплються до дівочих ніг.

А село наше Червоні Партизани велике, зелене, мальовниче, розкинуло свої двадцять п'ять кутків серед боліт, левад, оточене віковими лісами, підперезане річкою Ляшевою, що вужем звивається від Панського лісу аж до Вишневого гаю. На сторожі села стоїть курган-могила Лашиха.

Розлетілися вихідці із села далеко по Америках та Росіях. Багато з них проживають і в Києві, досягли певних висот, нагород, достатку. Та щемлива туга кличе в ті місця, де минуло дитинство, де загубилося в цвіті яблунь перше кохання, де спів дівочий, як і колись, звеселяє Бога.

Ось у такому благословенному чернігівському селі я народився, виріс, любив кожне деревце, вдихав запах лепехи, милувався жіночою красою, збирав гриби, траплялося – самогонку з друзями пробував. І зараз добренна така!

Тож приїжджайте в Партизани в будь-яку пору року. Село завжди прекрасне для того, хто повертається до нього стежками пам'яті.

МЕДВІДЬ Іван
із Червоних Партизан.

Чернігівські дівчата

Елітний одяг із Європи Гумореска

Мій бізнес: купи-продай. Маю власний магазин "Елітний одяг із Європи". Скуповую європейський секенд-хенд, наполовину виганяю з нього бліх – і забезпечую "ексклюзивом" столичний бомонд та зірок шоу-бізнесу. Серед них я неабиякий авторитет: на грудях тату, на шиї золотий ланцюг, на руці "Ролекс". Можу дозволити собі і місце у першому ряду на концерті самої Мадонни. За півтори тисячі баксів! Чому б і не скористатися нагодою зблизька насолодитися матюками із вуст кумира, нецензурними написами на її спині та майже інтимною демонстрацією того, що нижче тієї спини.

Люблю, знаєте, інколи вийти в люди в ексклюзивному прикиді "від єврокутур" із власного бутіка. Почути компліменти на свою адресу, а заодно і елітних бліх прогуляти у шановному товаристві. Бачу, що там я не один такий крутий. Мої знайомі у партері теж переважно у секенд-хенді з блошиних ринків Європи. Будь-які сумніви щодо цього розвіюють мої блохи. Вони за версту розпізнають реліктовий запах "Шанелі № 5" навіть після п'ятого прання. Зразу ж пориваються потусуватися зі співвітчизниками. Сусіди через спритних євроемігрантів потайки чухаються і помітно нервуються (бо ж під прицілом телекамер).

А я нічого, звик. Блохи ж у мене не з якогось там смітника, а справжні, європейські. Чимало з них навіть аристократичним родоводом могли б похвалитися. Пригадати, як ще недавно їхні предки за просто сиділи, приміром, за комірцем у герцога, лорда чи депутата Європарламенту.

Є у моїх бліх і свої музичні вподобання. Від мелодій Поля Морія чи Євгенія Доги вони зразу заспокоюються. Повний релакс. А від репертуару Сердючки або Стаса Михайлова неймовірно збуджуються.

Коли повертаюся додому в "одяг із Європи", блохи блискавично змінюють дислокацію. Мурка і Бобик їх приваблюють більше. Бо в їхніх натуральних шубках зручніше ховатися від надокучливої телереклами. Надокучливішої, ніж самі євроблохи!

Та найбільше не люблять комах передвиборних промов усіляких кандидатів. Як тільки телевизор задримить від появи їх у студії, бліх розбиває параліч. Або ж зразу дохнуть. Санепідемстанція може сміливо застосовувати аудіозапис промов для дезінфекції підвалів чи смітetzвалищ.

Признаюся – мій бізнес має ще один незаперечний плюс. Відомо, що ловля бліх вимагає вправності. Тож я постійно тримаю себе в тонусі: щоденна зарядка, спринт, пінг-понг...

Валерій ДЕМЧЕНКО

ОТЧИЙ ПОРІГ

Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: товариство
"Чернігівське земляцтво"
в м. Києві

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія KB №5594
Передплатний індекс 37630

Адреса редакції:
02660, Київ, Броварський проспект, 15,
тел. 206-87-12
Електронна пошта:
otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орехович, Ю.А. Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкар'єв, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.

За достовірність фактів, точність імен та прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання. Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор **Ганна Скрипка**. Комп'ютерний набір **Ганна Скрипка**.

Верстка, дизайн **Оксана Кисленко**.

Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город". Тираж 1000.